

Секція 28. Економічна теорія

МАЛЬКО К. С.

*аспірант кафедри політичної економії
обліково-економічних факультетів
Державного вищого навчального закладу
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ: ЙОГО СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ

Як показує дослідження наукових праць, в економічній літературі досі немає єдиної думки щодо сутності категорій «іноземні інвестиції» та «іноземний капітал». Категорія «інвестиції» увійшла в українську економіку в період її переходу від командно-адміністративних до ринкових відносин наприкінці 80-х рр. ХХ ст. Як відомо, інвестиції виступають родовим поняттям стосовно іноземних інвестицій, які у даному випадку є видовим поняттям. На рівні законодавства категорія «іноземні інвестиції» з 1991 р. закріплена у Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ.

Метою дослідження є розкриття сутності категорій «іноземні інвестиції» та «іноземний капітал», встановлення співвідношення між ними, визначення основних функцій іноземного капіталу та їх ролі в сучасній економіці України.

Під іноземними інвестиціями розуміють майно, речі, грошові кошти, майнові права, цінні папери, об'єкти права інтелектуальної власності тощо. На наш погляд, іноземні інвестиції – це цінності, вкладені іноземними інвесторами у передбаченому законодавством України порядку і формах в інвестиційну та інші види діяльності для забезпечення розвитку економіки, підвищення її ефективності, проведення структурних та економічних змін з метою отримання прибутку (доходу) та (або) одержання соціального, екологічного та інших видів ефектів.

Іноземні інвестиції необхідно розподіляти на: державні та приватні інвестиції; на прямі іноземні інвестиції та портфельні іноземні інвестиції, які складають основу іноземного приватного капіталу і, на відміну від позик і кредитів, не збільшуючи зовнішнього боргу держави, сприяють одержанню коштів для розвитку виробництва, зацікавлюючи в цьому безпосередньо іноземного інвестора.

Всі інші види іноземних інвестицій за формою власності, перетинаючи національні кордони, стають об'єктом урядової політики і за своїм походженням також є іноземним капіталом. Таким чином, іноземні інвестиції та іноземний капітал в сумарному вигляді є тотожними. Тому терміни «іноземні інвестиції» та «іноземний капітал» можна використовувати як синоніми.

З'ясувавши зміст іноземних інвестицій, ми маємо можливість визначити сутність іноземного капіталу. На наш погляд, іноземний капітал – це форма капіталу, що знаходиться в русі і вкладається іноземними інвесторами в господарську діяльність країни-реципієнта з метою найбільш ефективного використання капіталу, отримання максимального прибутку. Слід зазначити, що в економічній літературі поки що не існує єдиного визначення категорії «іноземний капітал». Лише в Економічній енциклопедії за редакцією Мочерного С. В., іноземний капітал визначається як різноманітні форми капіталу (приватний, акціонерний, державний, банківський, промисловий, фінансовий та капітал міжнародних фінансово-кредитних організацій та ін.), який належить закордонним власникам [3, с. 726]. Проте в наведеній дефініції немає вказівки ані на сфери, ані на мету вкладення капіталу. Тому авторське визначення категорії «іноземний капітал» видається найбільш обґрунтованим та достовірним.

Досліджуючи роль іноземного капіталу в економічній системі, слід визначити його основні функції. На наш погляд, в узагальненому вигляді

для нього характерні такі функції: 1) мобілізації капіталу; 2) розподільна; 3) інноваційна; 4) соціальна.

Таким чином, іноземний капітал – це специфічна підсистема в структурі світових інвестиційних потоків, яка породжена глобальною економікою і здатна відігравати роль своєрідного додаткового резерву нарощування національних інвестиційних потенціалів. Специфіка цього ресурсу відображається в його основних функціях: 1) мобілізації капіталу; 2) розподільній; 3) інноваційній; 4) соціальній.

Література:

1. Антонов В. Б. Теоретичне підґрунтя класифікації іноземних інвестицій / В. Б. Антонов // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. – 2010. – Вип. 20.14. – С. 290-299.

2. Україна у цифрах у 2014 році: Статистичний збірник / Державна служба статистики України / За ред. Жук І. М. – К., 2015. – 239 с.

3. Економічна енциклопедія: У 3 т. – Т. 1. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.

4. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України / За ред. О. Г. Осауленка. – К., 2014. – 534 с.

5. Коваленко Ю. М. Диспропорційність вкладень іноземних інвесторів у галузі та регіони України / Ю. М. Коваленко, І. А. Скуратівська // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 2. – С. 146-154.

6. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у 2013 році: Стат. бюлетень / Державна служба статистики України. – К., 2014. – 176 с.

7. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності: Стат. збірник / Державний комітет статистики України. – К., 2010. – 62 с.

8. Інвестиційна діяльність в Україні у I півріччі 2015 року / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.